

Bulletin of Zaporizhzhia National University. Economic sciences. 2019. № 4 (44), Pp. 154-159. DOI <https://doi.org/10.26661/2414-0287-2019-4-44-24>.

4. Климчук О.В. Сучасні тренди та глобалізаційні виміри управління інформаційними технологіями і системами в Україні. *Економіка і організація управління.* 2021. № 1 (41). С. 72–85. DOI: <https://doi.org/10.31558/2307-2318.2021.1.7>.

5. Климчук О.В. Сучасні процеси розвитку в Україні інформаційних систем і технологій в управлінні підприємствами. *Актуальні проблеми, пріоритетні напрямки та стратегії розвитку України: тези доповідей I Міжнар. наук.-практ. онлайн-конференції.* Київ: ІГТА, 2021. С. 199-201.

6. Жовковська Т. Т. Методологія прийняття управлінських рішень за рефлексивного підходу. *Наук. вісн. Ужгородського нац. ун-ту. Серія: Міжн. економічні відносини та світове гос-во.* 2018. Вип. 19. Част. 1. С. 146–151.

Романович А. А.,

*магістрант спеціальності «Менеджмент в юридичній діяльності»
Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла
Коцюбинського*

Науковий керівник: Климчук О.В.,

*доктор економічних наук, професор,
професор кафедри фундаментальних і приватно-правових дисциплін
Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла
Коцюбинського*

СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ НОРМАТИВНО-ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЮ В УКРАЇНІ

Розширення світових процесів глобалізації національних економічних систем та домінування в державній політиці демократичних країн світу інноваційно-інвестиційного розвитку виступає запорукою подальшого планетарного прогресу в економічній діяльності. Сучасні результати комплексного аналізу щодо формування та зростання світової

конкуренстоспроможності звертають увагу на поступове домінування нецінових факторів у структурі формування конкурентоспроможності, що відзначаються новизною, практичністю та високоякісними показниками виробленої продукції або наданих послуг, її наукоємністю, високою технологічністю, екологічністю тощо. В сучасних умовах господарювання та розвитку ринкових відносин конкуренція виступає головним атрибутом ефективного функціонування економічної системи та складовим компонентом механізму подальшого розвитку ринкової економіки. За таких умов підприємства мають шукати інноваційні та інвестиційні інструменти розвитку, які б забезпечували постійний процес зростання конкурентоспроможності, що, передусім, є фундаментом у нарощуванні успіху суб'єкту господарювання як на зовнішньому, так і внутрішньому ринках [1, 2].

Постійне загострення й нарощування конкурентної боротьби між підприємствами, галузями, регіонами і навіть країнами та континентами, глобалізаційні процеси, значна нерівномірність економічного розвитку – це неповний перелік якісних змін, що відбуваються у сучасних економічних системах. Внаслідок трансформації суспільних та політичних відносин сформувалась така ринкова економічна система, яка покликана здійснювати моніторинг та регулювати конкурентну поведінку всіх економічних суб'єктів ринкових відносин, забезпечувати законні гарантії свободи економічної діяльності кожного з них.

Нормативно-правові процеси управління класичною економічною системою як на рівні держави, так і на рівні окремого підприємства відзначаються одночасним прагненням до мінімізації витратків та максимізації прибутків. Домогтися такого співвідношення можливо лише за умови вибору оптимальних управлінських рішень, що можливо під час розробки та побудови оптимізаційних прогностичних моделей з урахуванням реальних обмежень, що існують на ринку у визначений період часу. При цьому регуляторна функція

виступає однією з ключових функцій управління, яка зумовлює стабілізацію господарської діяльності, підтримує динамічність та відповідний рівень ефективного функціонування будь-якої зовнішньої або внутрішньої економічної системи у всіх сферах суспільного життя [3, 4].

Відповідно до вітчизняного законодавчого трактування (Закон України «Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності» [5]), «державна регуляторна політика у сфері господарської діяльності – це напрям державної політики, спрямований на вдосконалення правового регулювання господарських відносин, а також адміністративних відносин між регуляторними органами або іншими органами державної влади та суб'єктами господарювання, недопущення прийняття економічно недоцільних і неефективних регуляторних актів, зменшення втручання держави у діяльність суб'єктів господарювання й усунення перешкод для розвитку господарської діяльності, що здійснюється в межах, у порядку та у спосіб, що встановлені Конституцією й відповідними законами України».

Державна урядова політика має здійснювати економічне, фінансово-бюджетне, фіскальне, грошово-кредитне регулювання, яке в комплексі має забезпечити макроекономічну динаміку зростання конкурентоспроможності та розширене відтворення суспільного виробництва. Наразі інституція держави, враховуючи звичне виконання нею традиційних адміністративних функцій щодо законодавчого захисту прав власності, підтримання прозорих умов функціонування ринку та протидії монополізму, здійснює свою політику далеко за межами ринкових відносин, тому діяльність та регуляторний вплив тісно пов'язаний з цілою низкою неринкових взаємодій, які реалізуються через запровадження дієвих економічних функцій щодо зростання конкурентоспроможності на різних рівнях державного управління [6].

В Законі України «Про захист економічної конкуренції» визначено, що конкуренція (економічна конкуренція) – це «змагання між суб'єктами

господарювання з метою здобуття завдяки власним досягненням переваг над іншими суб'єктами господарювання, внаслідок чого споживачі, суб'єкти господарювання мають можливість вибирати між кількома продавцями, покупцями, а окремий суб'єкт господарювання не може визначати умови обороту товарів на ринку». Загалом цим Законом України регулюються відносини органів державної влади, органів місцевого самоврядування, органів адміністративно-господарського управління та контролю із суб'єктами господарювання; суб'єктів господарювання з іншими суб'єктами господарювання, із споживачами, іншими юридичними та фізичними особами у зв'язку з економічною конкуренцією [7].

При цьому основними перевагами конкуренції в ринкових умовах будуть такі: найкраще узгодження виробничих і стратегічних планів виробників з кінцевими потребами покупців; найбільш ефективне та оптимальне витрачання усіх видів ресурсів; найоптимальніший розподіл доходу (прибутку) між виробниками відповідно до їх кінцевих економічних і фінансових показників [8].

Таким чином, державні процеси нормативно-правового регулювання конкурентоспроможністю – це багатоаспектне та комплексне явище, яке об'єднує в собі економічні, фінансові, правові, адміністративні та нормативні регулятори, що загалом забезпечують ефективне функціонування національної економіки, соціальний захист населення та політичну незалежність. Правова система управління конкурентоспроможністю вимагає конструктивного переходу від регламентації господарсько-фінансової діяльності юридичних і фізичних осіб до ринкового регулювання економічних процесів на основі прозорості законодавчої політики. Головною метою регуляторної політики щодо нарощування конкурентоспроможності має бути забезпечення переходу до регульованих ринкових процесів на різних рівнях державного управління на основі індикативного планування економічними системами.

Список використаних джерел:

1. Злидень І.М. Методичні підходи до оцінки конкурентоспроможності підприємства. *Економіка: проблеми теорії і практики: Зб. наук. праць*. Дніпропетровськ: ДНУ, 2018. Вип. 213. С. 75–81.
2. Климчук О.В. Економічна сутність розвитку інноваційних процесів у виробництві біопалива. *Вісник аграрної науки*. 2014. № 8. С. 62-65.
3. Маркевич К. Нормативні та прикладні засади формування фінансової системи України в умовах сталого розвитку. Центр Разумкова, 2022. URL: <https://razumkov.org.ua/statti/normatyvni-ta-prykladni-zasady-formuvannia-finansovoi-systemy-ukrainy-v-umovakh-stalogo-rozvytku>.
4. Климчук О.В. Принципи формування енергетичної політики України на засадах конкурентоспроможності в умовах економічного розвитку. *Економіка. Фінанси. Менеджмент*. 2016. Вип. № 7 (11). С. 64–73.
5. Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності: Закон України від 11.07.2014 р. № 1160-15. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1160-15#Text>.
6. Климчук О.В. Розвиток та регулювання конкурентоспроможного виробництва біопалив: моногр. Вінниця: ФОП Рогальська І.О., 2017. 372 с.
7. Закон України «Про захист економічної конкуренції» від 11.01.2001р. № 2210-III. Відомості Верховної Ради України. 2001. №12. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2210-14#Text>.
8. Климчук О.В. Управлінські аспекти формування економіко-енергетичної безпеки України на засадах розвитку біоенергетики: Монографія. Вінниця: Нілан-ЛТД, 2021. 576 с.

СЕКЦІЯ 2.

НАЦІОНАЛЬНІ МЕХАНІЗМИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРАВ ЛЮДИНИ

Богомазова І. О.,

*кандидат юридичних наук, доцент,
доцент кафедри медичного права
Львівського національного медичного
університету імені Данила Галицького*

ОСОБЛИВОСТІ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ДОПОМІЖНИХ РЕПРОДУКТИВНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В УКРАЇНІ

Інститут допоміжних репродуктивних технологій (надалі – ДРТ) в Україні є комплексним, а отже, він врегульований нормами не лише медичного права, а й інших галузей. Так, елементи правового регулювання ДРТ зустрічаються у приписах конституційного, адміністративного, цивільного, сімейного права. До складу особливих елементів цього інституту належать відносини щодо застосування ДРТ; цивільно-правові договори та інші договори, які мають спрямованість на охорону здоров'я, на реалізацію репродуктивних прав, зокрема з використанням елементів договору про надання медичних послуг; встановлення походження дітей, зокрема після смерті осіб, яким належав генетичний матеріал, шляхом застосування ДРТ; захист репродуктивних прав правовими методами [12].

Відтак, ДРТ в Україні врегульовано, зокрема наступними нормативно-правовими актами:

- 1) Конституцією України (зокрема, ст. 3, 27, 49, 51) [2];
- 2) Цивільним кодексом України (наприклад, ст. 281, 284-286, 290) [15];
- 3) Сімейним кодексом України (ст. 123) [14];
- 4) Законом України «Основи законодавства України про охорону здоров'я» (ст. 48) [3];